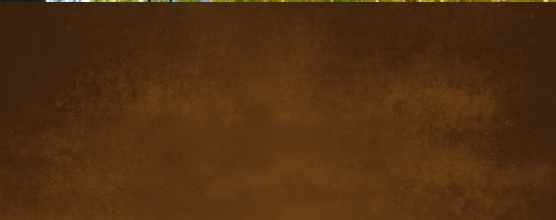
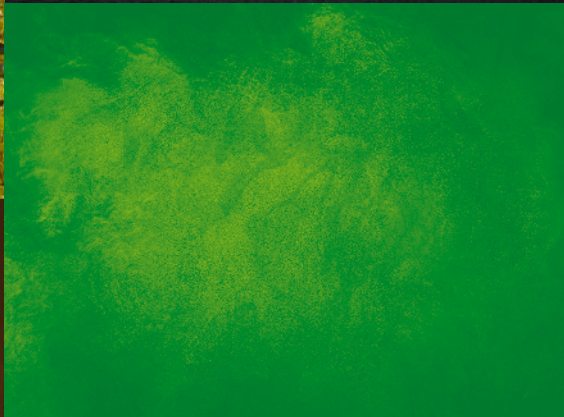

Rituelen bij een overlijden

Een boekje voor familie en nabestaanden

Wat is de betekenis van een christelijke uitvaart?

- Tijdens een uitvaart wordt de overledene omringd door het gebed van de gelovigen. Op die manier willen wij, wil de Kerk de overledene begeleiden tijdens zijn overtocht.
- Een christelijke uitvaart is ook een gelegenheid om God dank te zeggen voor het leven van de overledene, voor wat hij of zij betekend heeft voor anderen, in zijn vriendschapsrelaties, in zijn vertrouwensbanden.
- Het is ook een manier om de naasten bij te staan die rouwen om de leegte die de overledene achterlaat. Wij laten je niet alleen met je verdriet, doorheen de viering van de uitvaart, willen we samen met jou de overledene dragen en bron van troost zijn door ons medeleven te tonen, dieper dan met woorden alleen.
- Tenslotte drukt de christelijke uitvaart ook het geloof in de verrijzenis uit. In het licht van de verrijzenis van Christus, is de dood voor ons een overgang naar een nieuw leven, een eeuwig leven. Over dit eeuwig leven weten we niets, het ontsnapt ons totaal, maar Jezus heeft het ons in zijn evangelie beloofd.

Voor wie is een christelijke uitvaart bedoeld?

Elke vraag om een uitvaart in de kerk te vieren, wordt welwillend ontvangen, maar veronderstelt wel een band van de overledene en/of zijn familie met de Kerk. De familie dient de wens te respecteren van de overledene als die een christelijke uitvaart gevraagd heeft.

De familie zelf kan minder of meer betrokken zijn bij de Kerk. Door te vragen naar een christelijke uitvaart, spreekt ze eigenlijk een zeker geloofsengagement uit.

Wie contacteren voor een uitvaart?

De eerste stap is steeds het contacteren van de begrafenisondernemer, hij zal je begeleiden in de verder te zetten stappen. Meestal neemt de begrafenisondernemer ook contact op met de kerk en de priester. Deze laatste, of één van zijn (vrijwillige) medewerkers, zal dan contact opnemen met de familie om de uitvaart voor te bereiden.

Waar wordt een uitvaart gevierd?

Rouw is niet enkel een privé-aangelegenheid van een familie. Het verdriet wordt ook gelovig mee gedragen door de hele christelijke gemeenschap. Daarom vraagt de katholieke kerk dat een uitvaart in een parochiekerk gevierd wordt – bv. de kerk in de wijk waar de overledene geleefd heeft. Dit is beter dan een ander religieus gebouw of in een privé-ruimte zoals bv. een funerarium. Bij een crematie suggereert de katholieke kerk dat de religieuze plechtigheid in de parochiekerk gevierd wordt, voor de crematie. Als dit laatste echter echt onmogelijk is, kan uitzonderlijk een religieuze dienst voorzien worden in het crematorium.

Hoeveel kost een uitvaart?

De bisschoppen mogen autonoom het tarief van een uitvaart bepalen. In de Nederlandstalige katholieke kerk in Brussel, wordt voor een uitvaart €250 gevraagd. Dit bedrag zou de gemaakte kosten in de parochie moeten dekken (verwarming, onderhoud van het gebouw, gemaakte kosten door de voorganger, de organist, de koster,...) Voor families met financiële moeilijkheden is een gratis uitvaart mogelijk.

Een priester op het kerkhof?

In Brussel gaan de priesters meestal niet meer mee naar het kerkhof, meestal vanuit praktische overwegingen. Maar toch, als een familie het vraagt, kan een priester meegaan naar het graf.

Begrafenis of crematie?

De begrafenis op een kerkhof beantwoordt aan de Kerkelijke traditie die het begraven in de aarde beschouwt als de manier waarop de Heer Jezus zelf werd begraven. De Kerk accepteert ook de verassing van het lichaam. Wat de Kerk wel belangrijk vindt, is wat er na de crematie met de as gebeurt. Een uitstrooiing lijkt ons nogal heftig, want dit lijkt te willen zeggen dat alles nu voorbij is, dat niets van deze persoon overblijft... terwijl we toch nog vele herinneringen aan hem of haar hebben. Het lijkt dus wenselijker de as in een urne op te bergen en bij te zetten op een kerkhof, zoals een kist in een graf.

De viering van een uitvaart.

Een uitvaart is een volwaardige viering op zich, die niet noodzakelijk een eucharistieviering omvat. Eigenlijk heb je de keuze:

1. Het laatste afscheid (wat vroeger de 'absoute' genoemd werd), met een woorddienst, gebed en afscheidsrituelen. Deze afscheidsdienst helpt ons de overledene in de dood te begeleiden met ons gebed en onze liefde, en de hoop te onderstrepen dat de dood niet het einde van alles is. Deze dienst kan worden voorgedaan door een vertegenwoordiger van de Kerk: een priester of een gedoopte die hiertoe werd opgeleid en gemandateerd.
2. Eucharistie (met communie dus) en afscheidsriten (waar mogelijk)

De keuze tussen één van beide mogelijkheden hoeft niet te worden bepaald door duur of kostprijs – die is nl. voor beide hetzelfde. Eucharistie vieren vraagt wel dat er geloof is bij de familie, en ook een zekere geloofspraktijk. Te communie gaan veronderstelt een actieve betrokkenheid en een begrijpen van wat gevierd wordt. Deelnemen aan de maaltijd van de Heer, is deelnemen aan zijn dood en verrijzenis.

De priester of de onthaalmedewerkers ontmoeten de familie vooraf en organiseren eventueel een gebedsmoment voor de uitvaart. Soms organiseren zij achteraf ook een bijzondere viering ter nagedachtenis van de overledenen van een parochie.

De priester bereidt een uitvaart meestal niet alleen voor. Hij wordt hierbij vaak geholpen door een ploegje vrijwilligers.

Hoe verloopt een herkelijke uitvaart?

Je kan vier momenten onderscheiden:

- onthaal van alle aanwezigen
- de dienst van het Woord (die ons de zin van het leven in herinnering brengt, de christelijke betekenis van de dood en de hoop op het eeuwig leven)
- een moment van gebed (onze gebeden voor de overledene, zijn familie, zijn vrienden, de Kerk en de wereld tot God richten)
- Het afscheid (getuigenissen over de overledene door familie en/of vrienden; zegening met doopwater en wierook)

'Een mis laten doen'

Tijdens elke eucharistieviering wordt gebeden voor de intenties van de wereldkerk, maar de voorganger kan ook bidden voor een meer particuliere intentie die op die dag werd aangevraagd. Tijdens een eucharistieviering vragen om te bidden voor een overledene kan een gebaar van vriendschap en liefde zijn om tot hem of haar te zeggen: 'Moge God daar waar je nu bent heel dicht bij je zijn en vergeet ons niet!' Het is gebruikelijk om een bescheiden gift te doen naar aanleiding van zo'n particuliere intentie. Deze bijdrage dient absoluut niet om de eucharistie 'geldig' te maken, maar is enkel een bijdrage aan de kosten die nu eenmaal gemaakt worden als men een viering organiseert.

Rouwen

Rouwen is op weg gaan. Rouwen heeft tijd nodig en soms heeft men ook begeleiding nodig. Heel wat organisaties, uitwisselingsgroepen of internetplatforms kunnen daarbij helpen.

Bidden voor de doden?

Katholieken bidden niet tot de doden, maar voor de doden. We bidden opdat God hen gastvrij zou onthalen in zijn Koninkrijk. Voor ons is een gebed een manier om in vertrouwen te zeggen wat we belangrijk vinden. Wij bidden, de één voor de ander, en vermits we ervan uitgaan dat de overledenen niet 'gestopt zijn te bestaan' door de dood, gaan we door met voor hen en met hen te bidden.

Afscheid nemen als er geen lichaam is

Er zijn omstandigheden waarbij het onmogelijk is om een uitvaart te vieren in aanwezigheid van het lichaam van de overledene: verdwijning, ongeval, lichaam afgestaan aan de wetenschap, ... Toch blijft een uitvaart ook in dit geval mogelijk: de overledene kan aanwezig worden gesteld met een foto of een aandenken aan hem of haar. Het verloop van de viering blijft verder hetzelfde, alleen zal het lichaam (vermits het er niet is) niet gezegend worden.

De wensen van de overledene

Steeds meer zien we dat families een christelijke begrafenis vragen, hoewel de overledene zelf niet gelovig was. Meestal vraagt men dit om op een waardige manier afscheid te kunnen nemen of om hem sereen toe te vertrouwen aan iets wat ons overstijgt. Wij zijn ervan overtuigd dat God al zijn kinderen gastvrij onthaalt, of ze nu in de kerk geweest zijn of niet. Het lijkt ons daarom primordiaal om de wensen en overtuigingen van de overledene te respecteren. Niets verhindert immers dat men na een burgerlijke begrafenis bv., samenkomt met diegenen die dat wensen om te bidden voor de overledene.

Foto's: Jacques Bihin

Gebed bij het graf

Heer,

Ik sta hier even stil bij het graf van (naam van de overledene).

Ik wil, op dit ogenblik, de herinnering aan alle mooie momenten die ik met hem/haar beleefd heb, naar boven laten komen. Ik wil hem/haar ook graag aan U toevertrouwen. In Uw evangelie, Heer Jezus, belooft U ons een plaats in het huis van de Vader. Ik bid dat hij/zij ten volle mag leven, bij U, gelukkig, omringd door de liefde van de Vader.

En jou (naam van de overleden), wil ik zeggen dat je, ondanks je afwezigheid, een bijzondere plaats hebt in mijn hart. Ik zeg je dank voor al wat je voor mij betekend hebt. Ik bid voor jou en ik vraag je voor mij te bidden, want ik vertrouw erop dat je nu dicht bij God bent.

Heer, ik vertrouw U ook alles toe wat voor mij moeilijk gaat (eventueel concreet benoemen). Wees mijn hulp en mijn steun. Geef mij vrede.

Ik dank U voor de tederheid waarmee U onze gebeden ontvangt.

Amen